

آسیب‌شناسی فرهنگ رفتار جنسی در خانواده

احسان فدایی^۱

چکیده

امروزه خانواده در شناخت و تعدیل گزینه جنسی نقشی بی بدیل دارد. همچنین رفتار خانواده بخصوص والدین در نهفتگی یا بیداری این گزینه سرنوشت‌ساز مؤثر است. از طرفی آگاهی نسبت به هر موضوعی، فرد را از آسیب‌های احتمالی که از عدم آگاهی به آن سرچشمه می‌گیرد، حفظ می‌نماید. باید توجه داشت یکی از مسؤولیت‌های بزرگ در تربیت فرزند، دور نگاه داشتن او از تحریکات جنسی است، به‌خصوص در سنین نزدیک به بلوغ؛ بنابراین والدین باید آموخته‌های دوران کودکی فرزندان را کنترل نمایند و از هر دو جنبه داخلی (درون خانوادگی) و خارجی (برون خانوادگی) مراقبت‌های لازم را مد نظر داشته و او را از ابتلا به آسیب‌های احتمالی این گزینه محفوظ دارند. لازم است والدین در حضور کودک از ارائه محرکات خودداری نمایند و از ورود آسیب‌هایی چون عدم رعایت پوشش عورت، بوسیدن کودک توسط نامحرم، بازی با اعضای جنسی کودک، همبستری فرزندان در مکان واحد، پنهان نبودن روابط زناشویی، بازی‌های جنسی فرزندان، لُخت شدن در برابر کودکان یا لُخت کردن آنها جلوگیری نمایند. بر این اساس توصیه می‌شود والدین فضای خانواده را تا حد ممکن از محرکات جنسی تخلیه کرده و دور نگاه‌دارند. سالم‌سازی این فضا شامل رعایت در گفتار، رفتار، رسانه، تصاویر و هر عامل محرک دیگر، می‌شود.

کلیدواژه: آسیب‌شناسی، فرهنگ، رفتار جنسی، خانواده، تربیت جنسی

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه‌السلام

پیش

فصلنامه علمی

تخصصی پاسخ

به شبهات

سال اول - شماره اول

بهار ۱۳۹۵

مقدمه

جهان در آغاز هزاره سوم، با شتابی تصاعدی، شاهد شکل‌گیری تحولات و دگرگونی‌های عمیق در بسیاری از ابعاد است. این نو شدن، تنها در ابزار، روش و برنامه نیست؛ بلکه اندیشه و نگرش انسان به خود و جهان اطراف را نیز در بر می‌گیرد. ماهیت پیچیده و سرعت تحولات جهانی نشان می‌دهد که شتاب فزاینده این نو شدن با دهه‌های قبل قابل مقایسه نیست. (حسنی و عسکری، ۱۳۸۹، ص ۱۶) این شتاب تصاعدی نه تنها در تغییرات ابزاری و فناوری، بلکه حتی در ماهیت انسانی نیز رخ داده و این تغییرات سبب پیدایش تحولات تازه در نظام تعلیم و تربیت شده است. (جعفری، ۱۳۸۴، ص ۶).

در زمان حاضر، در کشور ما متوسط سن بلوغ کاهش یافته و از طرفی سن ازدواج در حال افزایش است. همچنین، عقاید سنتی در حال تغییرند و کاهش نفوذ و تأثیر خانواده، رواج شهرنشینی، مهاجرت، توسعه گردشگری و ارتباطات جمعی، در مجموع، تغییرات وسیعی در رفتار جنسی و اجتماعی به وجود آورده است؛ در نتیجه، نوجوانان امروزی بیش از گذشته در معرض بلوغ جنسی زودرس هستند. (امامی نائینی، ۱۳۸۶، به نقل از حسنی، ۱۳۸۹، ص ۱۷)

از طرف دیگر، باید توجه داشت که گزینه جنسی، یکی از غرائز پر قدرت بشر است که اگر برای مهار و هدایت آن به موقع اقدام نشود و از راه صحیح تعدیل نگردد، زمام اختیار آدمی را به دست خواهد گرفت و او را به منجلاب فساد و تباهی خواهد کشاند. (علی مردانی، ۱۳۸۶)

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
پیاورد ۱۳۹۵

فوکو (Foucault, ۱۹۸۴) مسائل جنسیت را به معنایی یکسره تاریخی مطرح می‌کند و مدعی است که این پدیده را نباید در چارچوب قواعد و معیارهای زیست‌شناسی پنهان ساخت؛ بلکه باید با آن به عنوان پدیده‌ای تاریخی برخورد کرد. به گفته او کسانی چون فروید، که جنسیت را با طبیعت همبسته می‌دانند، مدعی هستند که میل جنسی، سائقه‌ای است غریزی که ریشه در طبیعت زیستی آدمیان دارد و در مقابل، فرهنگ در پی آن است تا این غریزه را سرکوب کند و سرانجام موجبات ولایش آن را در جامعه فراهم سازد. (ضیمران، ۱۳۷۸، ص ۱۶۵).

فروید (Z. Fruide, ۱۹۵۳) به عنوان بنیان‌گذار نظریه روان‌تحلیل‌گری (Psu) میل جنسی را امری طبیعی و فیزیولوژیک می‌دانست که اساس نیازهای انسانی است.

کرسینی (Corsiny, ۱۹۵۳) به این موضوع اشاره دارد که روابط جنسی، شکل‌دهنده بخشی از ادراکات زوجین از یکدیگر و تداوم بخش ازدواج است. از نظر وی رضایت زناشویی می‌تواند به هم‌نوایی و یا سازگاری زوجین در روابط جنسی‌شان وابسته باشد. (مهرابی‌زاده، ۱۳۹۲، ص ۸۰)

مک‌لارن (Maclare, ۱۹۹۵) بر این باور است که مسائل جنسی سهم به‌سزایی در بهداشت و سلامت کلی خانواده ایفا می‌کند؛ اما متأسفانه بررسی و ارزیابی این مسائل اغلب مورد غفلت قرار می‌گیرد و این بدان علت است که صحبت در این حوزه ناخوشایند، خجالت‌آور و گناه‌تصور می‌شود. (پاک‌گوهر و همکاران، ۱۳۸۴، ص ۳۹).

راسل (Russell, ۱۹۷۰) معتقد است غریزه جنسی را باید آزاد گذاشت و قبح و زشتی آن را به دور ریخت تا این امر، یک امر عادی تلقی شود و تشنگی و حرص و ولع آن در میان انسان‌ها از بین برود؛ از این‌رو در خصوص تربیت انسان‌ها در این زمینه توصیه‌هایی می‌کند. (سیدموسوی، ۱۳۹۴، ص ۴۱۵).

طرز تلقی اندیشمندان شرقی از تربیت جنسی در برخی از جنبه‌ها با اندیشه غرب کاملاً متفاوت است. غرض این اندیشمندان (شرقی) از تربیت جنسی، پرورش، تعدیل و جهت‌دهی است؛ نه پروردن و اوج دادن. به عنوان نمونه، وجود شرم و حیا در زمینه تربیت جنسی را یک اصل انسانی می‌دانند و با آزادی و بی‌بندوباری در این زمینه کاملاً مخالف هستند. (فرمینی، ۱۳۸۳، ص ۸).

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

امروزه خانواده در شناخت و تعدیل این غریزه، نقشی بی‌بدیل دارد. رفتار خانواده به‌خصوص والدین، در نهفتگی یا بیداری این غریزه سرنوشت‌ساز مؤثر است. والدین در خصوص تربیت جنسی نوجوان، دو وظیفه کلی و اساسی دارند. اول این‌که او را با حقائق صحیح جنسی بیولوژیک، آشنا کنند تا او بداند دستگاه‌های جنسی چگونه کار می‌کنند و تأمین بهداشت آن‌ها چگونه امکان‌پذیر است. دیگر آن‌که به نوجوان یاد بدهند چگونه میل جنسی خود را با توجه به ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی جامعه خود ارضا کند و در نتیجه، از انحراف و پیدایش اضطراب و عوارض روانی دیگر، در امان باشد. (فقیهی، ۱۳۸۳، ص ۱۳).

از طرف دیگر، دادن آگاهی نسبت به هر موضوعی، فرد را از آسیب‌های احتمالی که از عدم آگاهی به آن سرچشمه می‌گیرد، حفظ می‌نماید.

گرچه تاکنون تحقیقات متعددی پیرامون تربیت جنسی و آسیب‌شناسی آن به نگارش درآمده است، اما اکثر این تحقیقات از مزایایی چون جامعیت، تعدد زوایای نگرش به مسأله و آسیب‌شناسی زوایای مسأله از دیدگاه اسلامی محروم هستند. بر این اساس، مقاله حاضر بر آن است که ویژگی‌های هدایت جنسی کودکان و نوجوانان را از دیدگاه دین مبین اسلام مطرح کند و آسیب‌های متعدد این رفتار را در فضای خانواده مورد بررسی قرار دهد. در واقع این پژوهش پاسخ به این سؤال‌ها است که فرهنگ خانواده، چه تأثیری بر شکل‌گیری اخلاق و رفتار جنسی فرزندان دارد؟ آداب و اصول استحکام‌بخش خانواده در تربیت جنسی فرزندان چیست؟ طریقه برخورد صحیح والدین با مسائل جنسی از دیدگاه آیات و روایات چگونه باید باشد؟

تلاش بر آن است که این مختصر بتواند گامی مفید و مؤثر در تحلیل صادقانه اوضاع و شرایط تربیت جنسی کودکان و نوجوانان بردارد و راهبردهای ارائه شده در آن، کمک مؤثری به تربیت ارزشمندترین سرمایه‌های کشور، یعنی جوانان و نوجوانان باشد.

چگونگی تعریف هویت جنسی در خانواده

تردیدی نیست که بسیاری از افراد، غریزه جنسی را عاملی در راستای لذت‌جویی و کام‌طلبی می‌شناسند و به همین لحاظ به هر قیمتی در پی وصول به آن هستند. اگر چه

پیش

فصلنامه علمی

تخصصی پاسخ

به شبهات

سال اول - شماره اول

بهار ۱۳۹۵

اصل لذت‌خواهی در ارتباط با گزینه جنسی غیرقابل انکار است، اما در رابطه با آن باید به چند نکته توجه کرد. نخست این‌که این لذت‌خواهی به لذت‌پرستی کشانده نشود که در آن صورت، آدمی از بسیاری از وظایف و تکلیف اصلی خود وا می‌ماند. دوم این‌که التذاذ در چارچوب ضوابط شرع، قواعد اجتماعی و مقرراتی باشد که خداوند آن را برای بشر تجویز کرده است. سوم این‌که به‌عنوان یک سرمایه به آن نگاه شود و مراقبت به عمل آید تا با صیانت و پاسداری، این گزینه به اتلاف و استفاده نادرست کشانده نشود.

باید دانست که تربیت جنسی، امری تدریجی و مرحله به مرحله است که باید براساس ویژگی‌های کودکان و نوجوانان صورت گیرد. استعدادهاى هیچ انسانی جز با حرکتی تدریجی، شکوفا نمی‌شوند. اصل تدریج، گشاینده درهای تربیت است و مانع به بن بست رسیدن برنامه‌های تربیتی به جهت عدم توجه به اوضاع و احوال و امکانات می‌شود. (ابوطالبی، ۱۳۸۳، به نقل از فرم‌هینی فراهانی، ۱۳۸۷).

در جامعه ما نیز صحبت راجع به مسائل جنسی با شرم بسیار همراه است. فشار اجتماع و والدین در این زمینه بر کودکان و نوجوانان بسیار زیاد است. از آن‌جا که بسیاری از برداشت‌های اولیه انسان در مورد روابط جنسی در این دوران شکل می‌گیرد، در بسیاری از موارد، تفکرات و اعتقادات متعصبانه والدین، باعث بروز مشکلات جنسی در زندگی زناشویی آینده آنان می‌گردد. (نجاتی، ۱۳۸۱، به نقل از پاک گوهر و همکاران، ص ۴۰).

شیوه‌های تربیت و آموزش جنسی پیش از ازدواج، به دو دسته «مستقیم» و «غیرمستقیم» تقسیم می‌شوند.

تربیت جنسی مستقیم، شامل مسائل و اموری است که مستقیماً به نقش جنسیتی دختر و پسر و وظایف، تمایلات و رفتارهای جنسی آن‌ها مربوط می‌شود؛ مانند: هویت‌پذیری جنسی، الگویابی جنسیتی، آشنایی با وظایف هر جنس، آمادگی برای انجام دادن وظایف مادری و پدری، پرهیز از تحریکات جنسی و اموری مانند آن، اما تربیت جنسی غیرمستقیم، شامل جنبه‌هایی است که به نحوی بر رفتارهای جنسی دختر و پسر تأثیر می‌گذارد؛ مانند: محبت به کودک، ارضای نیازهای روانی، پرورش فضایل اخلاقی، رشد باورهای دینی و مذهبی و اموری مانند آن. (فقیهی، ص ۱۰۲).

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

مسائل مربوط به تربیت جنسی غیرمستقیم، اگرچه جنبه عام تربیتی دارند و مستقیماً با تربیت جنسی مرتبط نیستند، اما از آن‌جا که رشد طبیعی جنسی را در دختر و پسر تسهیل می‌کنند و آن‌ها را از انحرافات و اختلالات جنسی مصون نگه می‌دارند، به طور غیر مستقیم با تربیت جنسی مرتبط هستند. از نظر اسلام، والدین موظف هستند که از همان آغاز تولد فرزند، زمینه رشد و تربیت طبیعی (از جمله رشد و تربیت جنسی) او را فراهم سازند. (همان، ص ۱۰۴) برای یادگیری نقش جنسیتی و تحقق یافتن هویت مطلوب جنسی، لازم است که والدین به عوامل و زمینه‌های مؤثر در ایجاد این نقش و هویت توجه کنند و در پدید آوردن آن‌ها تلاش مناسب داشته باشند.

منظور از هویت جنسی، پذیرش ویژگی‌های زیستی، شناختی، عاطفی و اجتماعی هر یک از دختر و پسر است که به صورت متفاوت، در دو جنس، پدیدار می‌گردد. از آن‌جا که عوامل زیستی، روانی، شناختی، عاطفی و اجتماعی، حتی نگرش‌های والدین، گرایش‌های فرهنگی آن‌ها و نوع تربیت و برخورد آن‌ها با پسر و دختر، در شکل‌دهی هویت فرزند مؤثر است، لازم است که:

الف) بینش و عملکرد والدین، از این امر حکایت کند که هیچ جنسیتی بر دیگری برتری ندارد و هر دوی آن‌ها ارزشمندند و هر یک برای تکامل و پیشرفت، به دیگری نیازمند است. آن‌ها نه تنها باید از تبعیض جنسیتی بین دختر و پسر خودداری کنند، بلکه باید احساس ارزشمندی جنسیتی را به آن‌ها منتقل کنند تا کودکان بتوانند به راحتی و بدون آرزوی داشتن جنسیتی مخالف، به هویت جنسی خودشان دست یابند و در آینده، زنان و مردان کامل و با اعتماد به نفس باشند و نقش پدری و مادری خود را نیز به خوبی ایفا کنند.

لازم به ذکر است که دوره‌های رشد، مانند حلقه‌های زنجیر به هم متصل‌اند و باید به ترتیب، لوازم هر دوره محقق شود، وگرنه کودک با مشکل روبه‌رو خواهد شد. اگر والدین در مرحله کودکی نتوانند در یافتن هویت جنسیتی به کودک کمک کنند و بلکه در این راه خللی ایجاد کنند، آن دختر یا پسر، در آینده، برای ایفای نقش زن یا مرد مشکل پیدا خواهد کرد و در نتیجه، زندگی زناشویی و خانوادگی او نیز مختل خواهد شد. چنین

پیش

فصلنامه علمی

تخصصی پاسخ

به شبهات

سال اول - شماره اول

بهار ۱۳۹۵

فردی، از چند جهت، دارای مشکل خواهد بود: مشکل هویت جنسی (که از کودکی با او بوده)، مشکل تغییر جنسیت و تشبّه به جنس مخالف (که یکی از ناهنجاری‌های جنسی است و از سوی دین، نهی شده است) و مشکل خانوادگی (که با همسر خود خواهد داشت). چنانچه این فرد دارای فرزند شود، مشکلات خود را به فرزند خود نیز انتقال خواهد داد و این چرخه معیوب ادامه خواهد یافت. (همان، ص ۱۰۵)

از این رو، ضرورت دارد که ابتدا خود والدین، نسبت به جنسیت فرزندان، نگرشی درست و عزتمندانه داشته باشند و با پرهیز از نگرش منفی در مورد جنسیتشان و بروز رفتارهای متناسب با هر یک از آنها، ارزشمندی و عزت آنها را آشکار سازند و افتخار نمایند که خداوند، آنها را از چنین نعمتهایی برخوردار کرده است و شکرانه آن را نیز به جا آورند. در این رابطه، روایات فراوانی در متون دینی آمده که به نمونه‌ای از آنها بسنده می‌کنیم. امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«الْبَنَاتُ حَسَنَاتٌ، وَالْبُتُونُ نِعْمَةٌ فَإِنَّمَا يُثَابُ عَلَى الْحَسَنَاتِ وَيُسْأَلُ عَنِ النَّعْمَةِ»؛ (کلینی، ۱۴۲۹،

ص ۳۳۸) دخترها نیکی هستند و پسرها نعمت. پس به درستی که [خداوند] بر نیکی‌ها پاداش می‌دهد و از نعمت‌ها سؤال می‌کند.

اگر به فضای دخترستیز دوران جاهلیت توجه شود، معنای این حدیث و احادیث مشابه آن - که کم هم نیستند - روشن‌تر می‌شود. باید دانست که حاکمیت فرهنگ مطرح شده در حدیث، نقش مهمی در ایجاد هویت جنسی کودک خواهد داشت.

ب) والدین می‌بایست نقش جنسیتی هر یک از فرزندان دختر یا پسر خود را به آنها آموزش دهند تا هویت جنسی‌شان تقویت گردد. مثلاً دختر یا پسر باید بدانند که جامعه، از هر یک از آنها چه انتظاری دارد و هر کدام، از نظر رفتاری، گفتاری و ... چه نقشی را باید ایفا کنند و از اجرای نقش‌های جنس دیگر خودداری نمایند.

ج) از هر گونه تبعیض، نسبت به فرزند دختر یا پسر باید خودداری شود.

پیامبر صلی الله علیه و آله با اشاره به حفظ عزت و ارزشمندی فرزندان و عوارض روانی ناشی از عملکردهای نامطلوب در قبال دختران فرمود:

«مَنْ كَانَتْ لَهُ أُنْثَى فَلَمْ يُؤْذِهَا وَ لَمْ يُهِنْهَا وَ لَمْ يُؤْثِرْ وَلَدَهُ عَلَيْهَا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ»؛

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

کسی که فرزند دختری داشته باشد و او را اذیت و توهین نکند و پسر را بر او ترجیح ندهد، خداوند، او را وارد بهشت می‌کند. (نوری، ۱۴۰۸، ج ۲، ص ۱۱۸)

در این حدیث، چند نکته وجود دارد:

اولاً سه رفتار نامطلوب برخی از والدین در قبال دخترانشان - که عبارت است از آزار، تحقیر و تبعیض - مورد توجه قرار گرفته و از آن نهی شده است.

ثانیاً این رفتارها به سبب آن‌که آثار نامطلوب روانی روی دختران می‌گذارند، جایز نیستند و والدینی را که مرتکب چنین اعمالی شوند، جهنمی می‌سازد. بندورا (Bendura, ۱۹۶۹) در مورد سبب‌شناسی اختلالات جنسی (از جمله مبدل‌پوشی جنسی) معتقد است که والدین، خودآگاه یا ناخودآگاه، با تأکید و ارائه الگوهای جنسیتی مشخص، زمینه تمایل فرزندشان به پوشیدن لباس جنس مخالف و ارضای جنسی از این طریق را از کودکی در او پی‌ریزی می‌کنند.

ثالثاً کنترل نفس و انجام ندادن این نوع رفتارها از سوی والدین، ضمانت خداوند را برای ورود آن‌ها به بهشت فراهم می‌آورد. (فقیهی، همان، ص ۱۰۷).

کنترل عادات جنسی در خانواده

ایجاد عادات مناسب جنسی در محیط خانواده از اهمیت خاصی برخوردار است؛ زیرا آموخته‌های دوران کودکی چون نقش بر سنگ معرفی شده‌اند. شکل‌گیری عادات مناسب در کودکی آنقدر مهم است که بسیاری از مریبان و فیلسوفان اسلامی و غیراسلامی، «تربیت» را شکل‌گیری عادات تعریف کرده‌اند. حقیقت مسلم آن است که خصوصیات اخلاقی و عادات شخصی در پنج سال اول زندگی تکوین می‌یابند. اگر بخواهیم همچون بسیاری از روان‌کاوان، تمام مسائل زندگی بزرگسالی را به دوران کودکی ربط دهیم، نباید از اهمیت این دوران در شکل‌گیری عادات مناسب در آینده فرد غافل شویم. نقش اصلی تربیت جنسی در دوران کودکی و ایجاد عادات مناسب به عهده پدر و مادر است. در این زمینه، والدین باید خود آموزش‌های لازم و روشن تربیت را بیاموزند و به آن‌ها کمک شود تا برای پاسخ‌گویی به سؤالات جنسی و زیستی از طریق رجوع به کتب مناسب و متون مذهبی آمادگی یابند. (حسنی، همان، ص ۱۹).

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
پیاورد ۱۳۹۵

از طرفی باید توجه داشت که یکی از مسئولیت‌های بزرگ آنان، دور نگاه داشتن طفل از تحریکات جنسی، به‌خصوص در سنین نزدیک به بلوغ است. علمای تربیتی و اخلاق اتفاق دارند که سنین نزدیک به بلوغ، از خطرناک‌ترین مراحل زندگی است. اگر مربی بداند که چگونه می‌تواند کودک را تربیت کند و او را از ورطه فساد برهاند و از محیط‌های بی‌بند و باری حفظ کند، حتماً در این کار موفق می‌شود و به اهداف خود می‌رسد. علت این که اسلام، مربیان را مکلف می‌کند که کودکان را از هیجانات غریزی حفظ کنند، در آیات قرآنی این‌گونه تعبیر شده است:

﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْثَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْوَالِدِينَ الَّذِينَ لَمْ يَطْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾؛

{و زنان مؤمن را بگو تا}... سینه و بر و دوش خود را به مقنعه پوشانند و زینت و جمال خود را آشکار نسازند، جز برای شوهران خود یا پدران یا پدران شوهر یا پسران خود یا پسران شوهر یا برادران خود یا پسران برادران و پسران خواهران خود یا زنان خود (یعنی زنان مسلمه) یا کنیزان ملکی خویش یا مردان اتباع خانواده که رغبت به زنان ندارند یا اطفالی که هنوز بر عورت و محارم زنان آگاه نیستند (و از غیر این اشخاص مذکور، احتجاب و احتراز کنند) و آن طور پای به زمین نزنند که خلخال و زیور پنهان پاهایشان معلوم شود. و ای اهل ایمان، همه به درگاه خدا توبه کنید، باشد که رستگار شوید. (نور: ۳۱)

از این آیه معلوم می‌شود که کودک صغیر غیر ممیز می‌تواند به زینت زنان نگاه کند؛ زیرا هنوز زشتی و زیبایی را تشخیص نمی‌دهد و در معرض تحریکات جنسی نیست.

ابن کثیر در رابطه با این آیه می‌گوید:

کودکان غیر ممیز حالات و عورات زنان را تشخیص نمی‌دهند و از صدای محرک و مهیج آن‌ها چیزی درک نمی‌کنند و از راه رفتن و حرکات و سکناات آن‌ها به هیجان نمی‌آیند. در این صورت چه مانعی دارد، که بر زنان وارد شوند و اندام و عورت آن‌ها را

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

بنگرند؟ اما کودک ممیز یا قریب به تمیز که همه این امور را درک می‌کند و می‌آزماید و می‌داند که چه زنی زشت و چه زنی زیبا است، نباید بر زن‌ها وارد شود. زیرا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ؛ از وارد شدن بر زنان بپرهیزید». (حسینی زبیدی، ۱۴۱۴، ص ۱۴۰).

بدیهی است که شرایط رشد جسمی و جنسی و غریزی کودکان بر حسب محیط‌های مختلف و دو جنس مخالف فرق می‌کند. بنابراین وظیفه والدین است که تشخیص دهند در چه سن و سالی باید فرزندان خود را از معرض تحرکات جنسی دور کنند و این پیشگیری باید در محیط خانه و خارج از خانه اعمال شود:

در محیط خانه: لازم است در محیط خانه، وضع به‌گونه‌ای باشد که طفل در اوقات استراحت و خواب والدین، سرزده به اتاق آن‌ها داخل نشود؛ چه پیش از نماز صبح و چه بعد از نماز عشا و چه به هنگام استراحت نیمروزی. بنابراین مربی باید آداب اذن گرفتن را به کودک بیاموزد و به او یاد دهد که تا به سن بلوغ نرسیده، در اوقات سه‌گانه فوق، و بعد از بلوغ، در همه اوقات اذن بگیرد. او باید بیاموزد که در آستانه بلوغ، بر زنان اجنبی وارد نشود و با خواهران و برادران خود در یک بستر نخوابد و بر عورت دیگران نظر نیفکند و به طور کلی، آداب نظر را به تبعیت از دین مبین اسلام رعایت کند.

اگر کودک مسلمان در کشوری زندگی می‌کند که رادیو و تلویزیون، برنامه‌هایی محرک و مهیج پخش می‌کنند، باید از آوردن رادیو و تلویزیون به خانه خودداری کرد. طفل باید از نظر کردن به فیلم‌ها و تصویرهای مهیج بپرهیزد و آهنگ‌ها و ترانه‌های شهوت‌انگیز را استماع نکند. محیط بازی، مدرسه و خانواده را باید برای طفل کاملاً سالم نگاه داشت، تا زمینه به‌طور کامل برای رشد صحیح و تکامل معقول او فراهم گردد. (بهشتی، ۱۳۷۰، ص ۳۸۳).

در محیط خارج از خانه: در خارج از محیط خانه نیز مراقبت لازم است. زیرا در عوامل محیطی خارجی نیز در انحراف کودک، تأثیر فراوان دارد. نوجوانان و جوانان در برابر چنین صحنه‌هایی هرگز توان کنترل خویش را ندارند و دل و دیده آن‌ها در گرو بی‌قید و شرط این‌گونه مناظر شهوت‌انگیز و محرک است. همین مناظر شوم است که

پیش

فصلنامه علمی

تخصصی پاسخ

به شبهات

سال اول - شماره اول

پیاپی ۱۳۹۵

اعصاب را تباه و اخلاق را ویران و اراده را سست می‌کند و نیرو و توان خودسازی را از جوان می‌گیرد. (همان، ص ۳۸۴)

آسیب‌شناسی رفتار جنسی در خانواده

یکی از مسائلی که رعایت آن ضروری است، رعایت اصول و آداب جنسی است. از دیدگاه اسلام، تربیت جنسی یعنی فراهم‌سازی زمینه‌های رشد و پرورش غریزه جنسی؛ به‌گونه‌ای که هم «عفت جنسی» و هم «سلامت جنسی» حاصل شود.

نکته مهم دیگر این‌که تلاش برای تحقق این اهداف، متوقف بر فرا رسیدن دوران بلوغ نیست. از منظر دینی، تربیت جنسی، پیش از دوران بلوغ جنسی و تقریباً از آغاز تولد شروع می‌شود. (محمدی ری شهری، ۱۳۹۰، ص ۲۰۳)

در تربیت جنسی کودکان هم دستوراتی از سوی شرع مقدس صادر شده است که رعایت آن‌ها می‌تواند تاثیر بسزایی در تربیت صحیح فرزندان داشته باشد. بر پدر و مادر لازم است که در خانه، اصول روابط جنسی را رعایت، و در حضور کودک از ایجاد محرکات خودداری نمایند. به قطع می‌توان گفت رعایت این اصول، از ورود آسیب‌های متعدد به تربیت فرزندان و نظام خانواده جلوگیری می‌نماید. برخی خانواده‌ها به دلیل نابالغ بودن کودکان، دقت کافی را در امور جنسی ندارند؛ درحالی که بسیاری از آنچه کودک می‌بیند یا می‌شنود، نقش تعیین‌کننده‌ای در آینده جنسی او دارد.

عفاف و انحراف جنسی، هر دو در دوران کودکی پایه‌گذاری می‌شوند. نباید فراموش کرد که یادگیری در کودکی بسیار تأثیرگذار است و هر آنچه در ذهن کودک نقش ببندد، همانند نقش بر سنگ پایدار خواهد بود.

وجود آسیب‌های جنسی، نظام خانواده را با بی‌عفتی مواجه می‌سازد. این آسیب‌ها

عبارت‌اند از:

الف) عدم رعایت پوشش عورت

نگاه به عورت کودک و نگاه کودک به عورت بزرگسال، دو جنبه فقهی و تربیتی دارد. (همان) نگاه کردن برای کودک، حرمت فقهی ندارد و برای بزرگسال در صورت

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

عدم ریه حرام نیست؛ اما نمی‌توان آثار تربیتی پوشیدگی و عریانی را نادیده گرفت. چه کودک عورت دیگران را ببیند و چه دیگران عورت وی را ببینند، موجب بی‌مبالاتی و بی‌پروایی می‌گردد و هرزگی را در وی نهادینه می‌کند، اما کودکانی که با این‌گونه موارد مواجه نبوده‌اند، مصونیتشان در برابر انحرافات جنسی و میزان عفافشان از دیگران بیشتر است. از این رو، در متون دینی توصیه شده که به عورت کودک نگاه نکنید و نگذارید که او به عورت دیگران نگاه کند. همچنین کودکان را به گونه‌ای حمام نکنید که موجب رؤیت عورت گردد. (همان، ص ۲۰۴ و ۲۰۵)

پیامبر خدا ﷺ فرمودند: «برای پدر و مادر روا نیست که به عورت فرزند خود نگاه کنند و برای فرزند روا نیست که به عورت آن‌ها نگاه کند». (کلینی، ۱۴۲۹، ج ۶، ص ۵۰۳)

نتایج تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که هر چه آشنایی و شناخت والدین با مراحل رشد جنسی کودکان و چگونگی برخورد مناسب و سازنده با نیازها و ویژگی‌های روان‌شناختی و زیست‌شناختی آنان بیشتر باشد، به همان اندازه می‌توان به سلامت و هویت جنسی مطلوب کودکان در آینده امیدوار بود. (رک: مجله پژوهش و حوزه، شماره ۱۷ و ۱۸، مجموعه مقالات همایش سراسری خانواده و مشکلات جنسی).

برخی از والدین به علت عدم آگاهی از این مسائل، و از طرفی ضعف فرهنگی و خانوادگی، در پوشش اندام تناسلی خود رعایت‌های لازم را نمی‌کنند و فرزند را در معرض انحرافات و آسیب‌های جدی قرار می‌دهند. این عدم رعایت‌ها احساس شرم را در فرزندان تضعیف کرده و لاپالی‌گری در عورت‌نمایی را در وجودشان تقویت می‌نمایند.

ب) بوسیدن کودک توسط نامحرم

برخی افراد بدون رعایت مسائل شرعی یا رعایت سن فرزندان، اقدام به بوسیدن آن‌ها می‌کنند که می‌تواند زمینه‌های تحریک آنان را به وجود آورد. هرچند بوسیدن کودک در صوت عدم ریه، حرمت فقهی ندارد، اما اثر منفی آن بر کودک ممیز قابل انکار نیست. بوسه نامحرم به کودک، در روح او نقش می‌بندد و در آینده، رابطه با نامحرم را برای اوتسهیل می‌کند و حفظ عفاف را به خطر می‌اندازد. از این‌رو، نامحرم‌ان به بوسیدن کودکان توصیه شده‌اند. چنان‌که در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است:

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
پیاپی ۱۳۹۵

«إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا تُقْبَلُهَا وَ الْعَلَامُ لَا يَقْبَلُ الْمَرْأَةَ إِذَا جَازَ سَبْعَ

سِنِينَ»؛

دختر چون به شش سال رسد او را نبوس و پسر چون از هفت سال بگذرد، زن را نبوسد. (بروجردی، ۱۳۸۶، ج ۲۵، ص ۶۴۶)

ج) بازی با اعضای جنسی کودک

بازی با اعضای جنسی کودک می‌تواند موجب تحریک جنسی و بلوغ زودرس او گردد، ناهنجاری جنسی را به او یاد دهد و موجب انحراف وی شود. در برخی روایات، از این‌گونه بازی‌ها به‌عنوان شاخه‌ای از زنا یاد شده، که این تعبیر نشان‌دهنده تأثیر منفی این کار بر کودک است. از این رو در متون دینی، از این کار نهی شده است.

امیرالمومنین علی علیه السلام در این باره می‌فرمایند:

«مُبَاشَرَةُ الْمَرْأَةِ ابْتِنَتُهَا إِذَا بَلَغَتْ سِتَّ سِنِينَ شُعْبَةٌ مِنَ الزَّوْنِ»؛

مادری که آلت تناسلی دختر شش ساله خود را لمس کند، نوعی زنا مرتکب شده است. (شیخ صدوق، ۱۴۱۳ق، ج ۳، ص ۴۳۶)

امروزه شاهد هستیم والدین یا برخی از افراد دیگر نسبت به این مهم کوتاهی کرده و به جای رعایت عفت در مسائل جنسی اندام فرزند را به شوخی و بازی گرفته و او را به صورت ناخودآگاه تحریک می‌کنند.

د) خوابیدن فرزندان در مکان واحد

یکی بودن بستر کودکانی که به سن تمیز رسیده‌اند، ممکن است به تماس‌های بدنی نادرست و در نتیجه تحریک جنسی زود هنگام و حتی روابط نامشروع آنان منجر شود. یکی از تدبیرهای دین برای جلوگیری از این آسیب، حذف یکی از زمینه‌ها، یعنی جداسازی مکان خواب خواهرها و برادرها از یکدیگر است. چنان‌که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده‌اند:

«الْصَّبِيُّ وَالصَّبِيَّةُ وَالصَّبِيَّةُ وَالصَّبِيَّةُ وَالصَّبِيَّةُ يُفَرِّقُ بَيْنَهُمْ فِي

الْمَصَاجِعِ لِعَشْرِ سِنِينَ»؛

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

رختخواب کودکان ده ساله پسر با پسر، یا دختر با دختر، یا پسر با دختر، باید از هم جدا باشد. (همان).

در جایی دیگر نیز امام علی علیه السلام می‌فرماید:

«أَنَّهُ يُرْفَقُ بَيْنَ الصَّبِيَّانِ فِي الْمَضَاجِعِ لِسِتِّ سِنِينَ»؛

رختخواب بچه‌های شش ساله را از هم جدا کنید (همان)

عده‌ای با این تفکر که هنوز برای جداسازی بستر کودکان از یکدیگر زود است یا تا سنین تکلیف باید صبر کرد، ایشان را از هم جدا نمی‌خواهاند و مخصوصاً در مورد کودکان جنس مخالف که حساسیت زیادی وجود دارد، این مهم را رعایت نمی‌کنند که از طرفی در بلوغ زودرس فرزندان تأثیر می‌گذارند و هم ایشان را نسبت به کنجکاو‌های جنسی تحریک می‌نمایند. در نتیجه، خوابیدن دو فرزند نوجوان یا جوان در یک بستر و زیر یک لحاف، مفسده برانگیز است و باید از آن اجتناب شود.

ضمن این‌که جداخوابی فرزندان از والدین نیز در شکل‌گیری عفت جنسی آنان تأثیر بسزایی دارد. البته در زمان جداسازی رختخواب کودک از رختخواب والدین، مانند سایر موضوعات تربیتی، میان صاحب‌نظران اختلاف نظر وجود دارد و هر کدام از آنان سن خاصی را برای این کار تعیین می‌کنند. عواملی مانند تعداد فرزندان، میزان وابستگی کودک به مادر، ارتباط عاطفی والدین و کودک و... نیز در این باره تأثیرگذار هستند.

ه) پنهان بودن روابط زناشویی

یکی دیگر از مواردی که لازم است پدر و مادر به آن توجه کافی داشته باشند، پنهان نگاه داشتن روابط زناشویی از کودکان است. پیامبر خدا در این باره فرمودند:

«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا غَشِيَ امْرَأَتَهُ وَفِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ مُسْتَيْقِظٌ يَرَاهُمَا وَ

يَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَنَفْسَهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا إِنْ كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً؛

سوگند به کسی که جانم در دست او است، اگر مردی با همسر خود بیامیزد، در حالی که در خانه، کودکی بیدار باشد و ببیند یا سخن و صدای نفس کشیدن آن‌ها را بشنود، آن کودک هرگز رستگار نمی‌شود و سرانجام به زنا آلوده خواهد شد؛ چه پسر باشد و چه دختر. (کلینی، ۱۴۰۳، ج ۳، ص ۴۰۹).

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

آگاهی فرزندان از روابط زناشویی والدین از عوامل بسیار تأثیر گذار در انحراف جنسی است. از دیدگاه روایات، این عامل، تأثیر تقریباً حتمی و غیر قابل انکار دارد و برای جلوگیری از آن دو سفارش شده است: یکی لزوم اجازه گرفتن کودکان برای ورود به خلوت والدین و دیگری انجام روابط زناشویی در خارج از محل حضور کودک. (محمدی ری شهری، ۱۳۹۰، ص ۲۰۵).

قرآن کریم می‌فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَتْ أُمَّتُكُمْ أَلِدِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَ حِينَ تَصْعُونَ فِي آبَائِكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَ مِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَ لَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾؛

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، باید بندگان شما و آنها که هنوز به حد بلوغ نرسیده‌اند، در سه هنگام از شما برای وارد شدن به خانه رخصت طلبند: پیش از نماز صبح و هنگام ظهر که لباس از تن بیرون می‌کنید و بعد از نماز عشا. این سه وقت، وقت خلوت شماست. در غیر آن سه هنگام، شما و آنها گناهی مرتکب نشده‌اید اگر بر یکدیگر بگذرید. خدا آیات را این چنین برای شما بیان می‌کند، و خدا دانا و حکیم است. (نور: ۵۸).

در این آیه واژه «عورت» استفاده شده که در اصل از ماده «عار» و به معنای عیب است. از آنجا که آشکار شدن آلت جنسی مایه عیب و عار است، در لغت عرب به آن «عورت» اطلاق می‌شود بدیهی است که این دستور، متوجه اولیای اطفال است که آنها را وادار به انجام این برنامه کنند، چرا که کودکان هنوز به حد بلوغ نرسیده‌اند تا مشمول تکالیف الهی باشند و به همین دلیل، مخاطب در این جا والدین هستند. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴، ج ۱۴، ص ۵۳۸ و ۵۳۹).

برخی از گزارشات حاکی از آن است که والدین در این موضوعات، مراقبت‌های لازم را نداشته و برخی اوقات فرزندان شاهد روابط مخفی والدین خود هستند؛ در حالی که طبق روایت، فرزندی که شاهد این روابط مخفیانه باشد، سعادت مند نخواهد شد. البته

پی

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

سعادت‌مند نشدن فرزندی که شاهد ارتباط جنسی والدین است، امری قطعی و حتمی نیست؛ بلکه باعث فراهم شدن زمینه برای محروم شدن از سعادت می‌شود. به بیان دیگر می‌توان گفت زمینه انحراف چنین کودکی نسبت به دیگر کودکان فراهم و آماده‌تر است و اگر سایر شرایط انحراف و شقاوت او فراهم شود و به اصطلاح، علت ناقص با مهیا شدن مقدمات و شرایط و رفع موانع به علت تامه تبدیل شود، از سعادت محروم خواهد شد.

و) بازی‌های جنسی فرزندان

کودکان به دلیل کنجکاوی برای شناخت دنیای اطراف خود، به جستجو در هر چیزی می‌پردازند. از جمله می‌خواهند بدن خود را کشف کنند. در این جستجوهاست که با اندام تناسلی خود آشنا می‌شوند و سپس کنجکاوانه، می‌خواهند بدانند که آیا دیگر کودکان نیز همین‌گونه هستند یا نه؟ لذا به بازی‌هایی نظیر دکتر بازی و مامان‌بازی روی می‌آورند که در این بازی‌ها سعی می‌کنند از چگونگی اندام‌های یکدیگر آگاه شوند.

این مسأله، در کودکانی که شاهد روابط جنسی والدین بوده‌اند و یا اندام تناسلی آن‌ها را دیده‌اند، بیشتر و حساس‌تر می‌شود؛ زیرا در این گونه موارد، کودک، دوست دارد به تقلید از بزرگ‌سالان پردازد و رفتارهای آنان را انجام دهد. در این صورت، گاه ممکن است طرفین بازی، با رضایت، به بازی با آلات تناسلی یکدیگر پردازند و از این طریق، احساس لذت کنند و کم‌کم، زمینه برای انحراف جنسی آنان فراهم شود. والدین، در پیشگیری از بازی‌های جنسی کودکان وظیفه دارند و باید مراقب باشند تا شرایط محیطی برای این نوع بازی‌ها برای کودکان فراهم نشود و اگر احیاناً این صحنه‌ها را مشاهده کردند، باید به صورت معقول، از آن بازی‌ها جلوگیری کنند. (فقیهی، ۱۳۸۳، ص ۱۲۴ و ۱۲۵)

ز) لخت شدن در برابر کودکان یا لخت کردن آن‌ها

لخت شدن در برابر کودکان، از دو جهت، تأثیر نامطلوبی بر آن‌ها دارد: از یک طرف، به تدریج حیای آن‌ها را از بین می‌برد و از طرف دیگر، باعث تحریک جنسی کودکان می‌شود. این مسأله، در مورد لخت کردن کودکان و دیدن عورت آن‌ها نیز مطرح است. اما متأسفانه این موضوع غالباً توسط والدین در هنگام حمام بردن فرزندان ممیز رعایت نمی‌شود.

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
پیاورد ۱۳۹۵

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«بَسَّسَ الْبَيْتَ الْحَمَّامُ يَهَيْتِكَ السَّتْرَ وَيُبْدِي الْعَوْرَةَ وَنِعَمَ التَّبِيثِ الْحَمَّامُ يُذَكِّرُ حَرَّ النَّارِ وَمِنَ الْأَدَابِ أَنْ لَا يُدْخِلَ الرَّجُلُ وَلَدَهُ مَعَهُ الْحَمَّامَ فَيَنْظُرَ إِلَى عَوْرَتِهِ»؛
 بدترین جای خانه حمام است؛ چراکه باعث پرده‌داری و آشکار شدن عورت می‌شود و از طرف دیگر، حمام جای خوبی است؛ چرا که آتش جهنم را به یاد انسان می‌آورد ادب حکم می‌کند که مرد، پسرش را با خود به حمام نبرد تا چشم فرزندش به عورت پدر نیفتد. (طبرسی، ۱۴۱۲، ص ۵۳).

در این حدیث، امام صادق علیه السلام یک روش دیگر برای پیشگیری از تحریک کودکان را بیان می‌کنند که آن، خودداری از بردن فرزندان با خود به حمام و لخت شدن در برابر آن‌هاست.

ایشان به نقل از پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«لَا يَدْخُلُ الرَّجُلُ مَعَ ابْنِهِ الْحَمَّامَ فَيَنْظُرَ إِلَى عَوْرَتِهِ، وَقَالَ: لَيْسَ لِلْوَالِدِينَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى عَوْرَةِ الْوَلَدِ وَ لَيْسَ لِلْوَلَدِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى عَوْرَةِ الْوَالِدِ»؛
 مرد نباید پسرش را با خود به حمام ببرد تا به عورت او نگاه کند، و فرمود:
 والدین حق ندارند به عورت فرزندشان نگاه کنند و فرزندان حق ندارند به عورت والدین خود نگاه کنند. (صدوق، ۱۴۱۳، ج ۱، ص ۱۱۵).

در روایت فوق نیز هم از عریانی فرزند در مقابل والدین و هم از عریانی والدین در فرزندان منع شده است. البته رعایت اصل هم‌جنسی والدین در حمام بردن فرزندان (دختر با مادر و پسر با پدر) نیز تأثیر بسزایی دارد.

راهکارهای پیشنهادی

۱. توصیه می‌شود والدین فضای خانواده را تا حد ممکن از محرکات جنسی تخلیه کرده و دور نگه دارند. سالم‌سازی این فضا شامل رعایت در گفتار و رفتار، و هر آنچه می‌تواند این زمینه‌ها را تقویت نمایند، می‌شود.
۲. کنترل برنامه‌های رسانه‌ای، نحوه استفاده از اینترنت والدین و وظیفه دارند در طول

پیش

فصلنامه علمی
 تخصصی پاسخ
 به شبهات
 سال اول - شماره اول
 بهار ۱۳۹۵

- دوران رشد فرزندان، نحوه رفتار صحیح جنسی و شیوه‌های کنترل این غریزه را متناسب با ویژگی‌ها و شرایط هر دوره سنی به آنان آموزش دهند تا فرزندان اقدام به یادگیری این آموزش‌ها از مسیرهای غیرقانونی ننمایند. ضمن این‌که خود والدین نیز باید با افزایش سطح اطلاعات و مطالعات خود، شیوه‌های آموزش صحیح این مسائل را یاد بگیرند و توانایی خود را در پاسخگویی به سؤالات جنسی کودکان بالا ببرند.
۳. والدین و فرزندان باید نوع پوشش و آرایش خود را در محیط خانواده تحت کنترل درآورند و زمینه‌های تحریکی از این طریق را سد کنند. تعریف حجاب در خانواده و بیان آثار و ثمرات آن، کمک شایانی به رفع آسیب‌های احتمالی می‌نماید.
۴. پنهان‌سازی و مخفی‌سازی روابط والدین، اعم از انجام رابطه زناشویی در زمان اطمینان از خواب یا عدم حضور فرزندان در فضای منزل، از دیگر راهکارهای تقویت عفت جنسی در محیط خانواده است. والدین باید تمام تلاش خود را در پنهان‌سازی این رابطه به کار برند و تلاش کنند که فرزندان هیچ دریافتی از این روابط نداشته باشند.
۵. در خصوص جداخواهی فرزندان از والدین و هم‌چنین جداخواهی فرزندان از یکدیگر نیز دقت والدین لازم است. تفکیک رختخواب فرزندان، مخصوصاً زمانی که فرزندان از دو جنس مخالف هستند، از ضروریاتی است که نیاز به فرهنگ‌سازی در فضای خانواده‌ها دارد.
۶. پدران و مادران باید دقت کافی در بازی‌های جنسی یا حتی تنبیهات جنسی فرزندان داشته باشند. عدم نظارت بر بازی‌های جنسی حتی بازی‌های تصویری و رسانه‌ای و از طرفی عدم توجه به نوع تنبیه والدین می‌تواند زمینه‌های تحریکی را افزایش دهد. پدران و مادران باید بر نوع بازی‌های فرزندان خود - اعم از بازی‌های کامپیوتری و بازی‌های دسته‌جمعی کودکان - توجه کافی داشته باشند تا مبادا زمینه‌های تحریک جنسی را.
۷. والدین باید فرزندان را با مسائل شرعی رابطه با دیگران نیز آشنا کنند. آشنایی فرزندان با مسائل شرعی محرم و نامحرم، محدوده ارتباط در سنین مختلف، احکام بلوغ و

نشانه‌های آن، ضرورت رعایت آداب شرعی بعد از بلوغ، احکام نگاه و... در جلوگیری از آسیب‌های جنسی مؤثر است.

۸. والدین باید از تحریکات لمسی فرزندان نیز جلوگیری کنند. دست زدن بی‌مورد یا بازی با اندام تناسلی فرزندان تأثیر زیادی در افزایش تحریکات جنسی دارد.

۹. تنهایی، به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر در برانگیختگی جنسی باید مورد توجه والدین باشد و زمینه‌ای ایجاد آن به حداقل برسد. تنها گذاشتن فرزند در خانه یا فرستادن او به منزل خالی دوستان، همسایه، فامیل و... ممکن است او و دیگر فرزندان را به سمت و سوی امور جنسی سوق دهد. پس توصیه می‌شود که در فضای خانه، فرزندان، تنها و بدون نظارت ولو غیر مستقیم نمانند و تا حد ممکن از تنها گذاشتن آن‌ها - که ممکن است موجب شکل‌گیری عادات ناپسند جنسی مانند خودارضایی گردد - خودداری شود.

۱۰. در صورت ورود آسیب جنسی به فرزند یا در صورت مشاهده موارد غیراخلاقی، وظیفه والدین است که با برخورد صحیح و بدون تحقیر، تنبیه و سرزنش افراطی، زمینه را برای ارتکاب مجدد و حساسیت فرزند از بین ببرند.

۱۱. شیوه‌های کنترل رفتارها و عادات جنسی باید از طریق مدارس و سازمان‌های ذی‌ربط با رعایت اصول و مطابق با سنین مختلف به نسل نو آموزش داده شود. این آموزش‌ها و کنترل‌ها از بلوغ زودرس فرزندان، جلوگیری، و زمینه‌های تحریکی را کاهش می‌دهد.

۱۲. تألیف پژوهش‌ها، کتاب‌ها و مقالات مختلف و ترویج این آگاهی‌ها در جامعه، سطح فرهنگ رفتار جنسی را افزایش داده و از این طریق به رشد فرهنگ عمومی کمک شایانی می‌کند.

نتیجه‌گیری

یکی از ابعاد وجودی مهم در انسان، جنبه جنسی و شهوانی است که به صورت غریزه‌ای بسیار قوی عمل می‌کند. این غریزه باید ارضا گردد و اگر مسیر ارضای آن، به صورت

پی

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

صحیح طراحی نشود، از مسیر طبیعی خلقت، منحرف خواهد شد و به ابعاد دیگر زندگی نیز آسیب خواهد زد. (فقیهی، ۱۳۸۳، ص ۱۵ و ۱۶)

از نظر اسلام، تنها راه ارضای طبیعی و فطری گزینه جنسی، ازدواج است. برخلاف تصور بعضی‌ها که پیوند زناشویی را تنها در خدمت ارضای خواهش‌های نفسانی می‌دانند، اسلام از این سنت بزرگ الهی و اجتماعی، گذشته از تأمین خواسته‌ها، اهداف مهم و ارزشمندی را مدنظر دارد. ادیان الهی همواره به مردم سفارش کرده‌اند که نیازهای فطری را از راه طبیعی و مشروع برطرف کنند و از افراط و تفریط بپرهیزند. دین مبین اسلام نیز بر اساس توجهی که به نیازهای فطری انسان دارد، برای ارضای صحیح آن‌ها مقررات مناسبی وضع کرده و راه‌هایی منطقی در این زمینه نشان داده است.

در نتیجه عادی‌سازی امور جنسی و لابی‌گری در این زمینه، نه تنها این گزینه به صورت صحیح ارضا نمی‌شود، بلکه انسان را به سوی تنوع‌طلبی می‌کشاند، خانواده و استحکام آن را از بین می‌برد و روابط اجتماعی را سخت تحت تأثیر منفی خود قرار می‌دهد از این رو، طلاق در جامعه امروزی امری عادی تلقی می‌گردد.

برای فرار از مشکلات نباید به مشکلات دیگری پناه برد، بلکه باید آن را حل کرد. اسلام ضمن ارج نهادن به گزینه جنسی در انسان و مقدس شمردن آن، با بهره‌مندی محدود و هدایت شده، موافقت کرده است. بایستی به متون دینی که برای سال‌های مختلف رشد انسان، تربیت ویژه‌ای از جمله حجاب و پوشش اعضای تناسلی، محدودیت در ارتباط مؤنث و مذکر، و جوب دستورات دینی، دستور به جداخوابی فرزندان، پنهان‌سازی روابط زناشویی والدین از منظر کودکان، نهی کودک از بازی‌های جنسی و ایجاد هر گونه محرکی پس از سن تکلیف وضع کرده‌اند، مراجعه کرد و با اجرای دقیق آن‌ها، حیات طیبه بشر را رقم زد تا جامعه‌ای ایجاد شود که بو و رنگ الهی داشته باشد و در آن، همه انسان‌ها در مسیر حق گام بردارند.

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

فهرست منابع

- قرآن کریم
۱. بروجردی، آقا حسین، *جامع أحادیث الشيعة*، تهران: فرهنگ سبز، ۱۳۸۶.
 ۲. بهشتی، احمد، *اسلام و تربیت کودکان*، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۰.
 ۳. پاک‌گوهر، مینو، *بررسی تأثیر مشاوره قبل از ازدواج بر بهداشت جنسی زوجین*، نشریه حیات (مجله دانشکده پرستاری و مامایی تهران)، شماره ۳ - ۴، ۱۳۸۴.
 ۴. جعفری ابراهیم، *تحولات جهانی آینده، بیم‌ها و امیدها در کانون خانواده*، نشریه نگاه، آبان ۱۳۸۴.
 ۵. سیدموسوی، سید حسین، *نقد شهید مطهری بر دیدگاه راسل در تربیت جنسی*، مجموعه مقالات نهمین همایش ملی اشراق اندیشه مطهر (خانواده و تربیت جنسی)، اردیبهشت ۱۳۹۴.
 ۶. شیخ صدوق، محمد بن علی، *من لا یحضره الفقیه*، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۴۱۳ق.
 ۷. ضیمران، محمد، میشل فوکو: *دانش و قدرت*، چاپ اول، تهران: هرمس، ۱۳۷۸.
 ۸. طبرسی، حسن بن فضل، *مکارم الأخلاق*، قم: شریف رضی، ۱۴۱۲ق.
 ۹. علی مردانی، *ازدواج: سنت نبوی*، شمیم معرفت، شماره ۱۲، ع، ۱۳۸۶.
 ۱۰. فرمehنی فراهانی، محسن، *نگاهی گذرا بر تربیت جنسی در مقاطع مختلف تحصیلی*، مجله سلامت روان، سال اول، شماره اول، ۱۳۸۷.
 ۱۱. فقیهی، علی نقی، *تربیت جنسی از منظر قرآن و حدیث*، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۳.
 ۱۲. قائمی، علی، *هدایت جنسی و مسائل مربوط به ازدواج*، از مقالات ارائه شده در کتاب پنجم آموزش خانواده، تهران: انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۷۷.

پیش

فصلنامه علمی
تخصصی پاسخ
به شبهات
سال اول - شماره اول
بهار ۱۳۹۵

۱۳. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، کافی، قم: دار الحدیث، ۱۴۲۹ق.
۱۴. محمد مرتضی، حسینی زبیدی، تاج العروس من جواهر القاموس، بیروت: دارالفکر، ۱۴۱۴ق.
۱۵. محمدی ری‌شهری، محمد، حکمت نامه کودک، ترجمه: عباس پسندیده، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۰.
۱۶. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران: دار الکتب الإسلامیة، ۱۳۷۴.
۱۷. مهرابی‌زاده هنرمند، مهناز و همکاران، بررسی رابطه بین الگوی رفتار جنسی و سازگاری زوجی زنان با توجه به متغیر تعدیل کننده سن، فصلنامه زن و جامعه، شماره یک، بهار ۱۳۹۲.
۱۸. نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، قم: مؤسسه آل‌البیت علیه، ۱۴۰۸ق.